

Rehabilitering, kostnader och vinster – för individ och samhälle

Syftet med rehabilitering är att individen ska återfå funktions- och arbetsförmåga. Frågan är om det är lönsamt? En litteraturgenomgång visar att det tydliga svaret är att rehabilitering i regel är mycket lönsamt för både individen och samhället.

Kostnader och vinster med rehabilitering har beräknats av olika aktörer men alla kalkyler innehåller ett visst mått av osäkerhet av hur stora effekterna blir men *det gemensamma som kan konstateras är att rehabilitering ekonomiskt är en mycket vinstgivande affär*. Den statliga rehabiliteringsutredningen 2000:78 lät genomföra en fördjupad ekonomisk analys som är intressant. *Utredningen visar att en satsad krona ger 10 tillbaka*. Det berör då personer med muskel/smärtdiagnoser och de med psykiatriska problem. Analysen visar också att den "fördjupade rehabiliteringen ger således fortfarande en god vinst, break-even nås redan om enbart 17–20 procent blir delvis rehabiliterade även om ingen blir helt rehabiliterad."

Kostnader och intäkter in denna kalkyl baseras på hur socialförsäkringarna var uppbyggda 2000. Idag, under 2009, kommer den totala kostnadsbilden att se likartad ut men vinsterna kommer att fördelas annorlunda. Den stora vinnaren utöver individen blir i det här läget kommunerna. Detta eftersom kommunerna har det yttersta ansvaret, via socialbidraget, för individens ekonomi och därmed utifrån den nya konstruktionen i sjukförsäkringen kommer att få ett ökat ansvar.

För individen visar flera studier att arbete och anknytning till arbetsmarknaden har stor betydelse för hur individen mår. En viktig svensk studie har visat att sjukpension i sig ger ökad dödlighet. Förtidspension i yngre åldrar ökar dödsrisken sju gånger jämfört med årskamrater. Studien visar konkret att den ökade dödligheten inte kan förklaras av att de drabbade lider av dödlig sjukdom. Flertalet har en muskel smärta/psykiatrisk sjukdom. Huvudförklaring blir att utanförskapet och den sociala isoleringen som förtidspensionären hamnar i sig orsakar den ökade dödligheten.

Det som är det unika med "Vägen in" är att arbetslivs- och medicinsk rehabilitering kombineras parallellt med att individen laddas med natur- eller "skogligen" upplevelser som stärker hela individen. Betydelsen av att individen också får stöd in en grupp ska inte heller underskattas. Sjukförsäkringsutredningen (SOU 2000:121) konstaterar att "det finns ingen anledning att enbart koncentrera sig på arbetslivsriktad rehabilitering eftersom sådan rehabilitering knappast torde bli framgångsrik utan effektiv medicinsk rehabilitering".